

Asia: VN/23682/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n jätteensiirtoasetuksen täytäntöönpanemista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

NG Nordic Finland Oy (jatkossa NG Nordic) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Jätteiden rajat ylittävät siirrot erityisesti EU-alueella ovat keskeinen osa kansainvälistä jätemarkkinaa. Niillä mahdollisesta jätteiden asianmukainen ja turvallinen käsittely silloinkin, kun esimerkiksi soveltuvaa käsittelykapasiteettia ei ole saatavilla jätteen syntymaassa. Pyrkimyksenä on, että jätteet yhä useammin hyödynnetään kuin loppusijoitetaan kaatopaikoille. Aina näin ei voida kuitenkaan toimia. Jätteiden loppukäsittely on keskeinen osa kiertotaloutta silloin, kun jätteille ei ole hyödyntämiskäytöstä tai niitä ei ylipäättään voida hyödyntää. Erityisesti vaaralliseksi luokiteltujen jätteiden osalta hyödyntämiskäytöstä ovat harvassa. Tällöin sijoittaminen kaatopaikalle voi usein olla ympäristön kannalta paras ratkaisu. Keskeistä on, että jätteet, jotka on saatava vaaraominaisuuksien vuoksi pois kierrosta, käsitellään turvallisesti. Tästä yhtiöllämme on vuosikymmenten kokemus.

EU-sääntelyn kansallisella täytäntöönpanolla tulisi pyrkiä turvaamaan jätteiden sisämarkkinoiden toimintaa. Nyt käsiteltävässä esitysluonnoksessa kuitenkin tavoitteena on asettaa jätteiden tuonnille Suomeen tiukempia rajoituksia kuin mitä EU-sääntely edellyttää. Tällä on kielteisiä vaikutuksia toimialan yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin. Esitysluonnoksen nojalla EU:n jätteensiirtoasetuksen jo tiukkojen kriteereiden lisäksi jätettä saisi siirtää loppukäsittelyyn Suomeen vain, jos sitä ei loppusijoiteta maahan, maan päälle tai erityisesti suunnitellulle kaatopaikalle. Säännöksessä kiellettäisiin myös siirron jälkeen suoritettavan mahdollisen väliaikaisen loppukäsittelytoimen jälkeinen kaatopaikalle sijoittaminen.

NG Nordic toimii kansainvälisillä jätemarkkinoilla. NG vie jätteitä Suomesta muualle hyödynnettäväksi ja tuo jätteitä Suomeen sekä hyödynnettäväksi että loppukäsiteltäväksi useita

tuhansia tonneja vuosittain. Esimerkkinä voidaan mainita savukaasujen käsittelystä syntyvän jätteen (19 01 07*) tuonti Virossa loppukäsiteltäväksi Suomeen. Jäte käsitellään stabiloimalla fysikaalis-kemiallisesti ja loppusijoitetaan vaarallisen jätteen kaatopaikalle (esitysluonnoksessa tarkoitettu ”erityisesti suunniteltu kaatopaikka”). Stabiloinnissa käsiteltävään massaun lisätään side- ja lisäaineita kuten sementtiä, ferrosulfaattia tai kuonaa, jotka pienentävät haitta-aineiden liukoisuutta, massan vedenläpäisevyyttä ja jotka kiinteyttävät massan monoliittiseksi rakenteeksi. Materiaali on tuotu Suomeen käsiteltäväksi, koska Virossa ei ole käsittelymahdollisuutta tällaiselle jätteelle. Mikäli lakiesitys tulisi voimaan, estäisi se tämän kaltaisen toiminnan kokonaan.

Toisena esimerkkinä liiketoiminnasta, joissa jätesiiroilla on merkittävä rooli, voidaan nostaa Pohjoismaiden merialueilla käynnistytävissä olevat väyläruoppaushankkeet. Ruoppauksesta syntyy merkittäviä määriä loppukäsittelyä (kuivaus tai stabilointi esikäsitteilynä) vaativia massoja. Jättemäärät ovat suuria ja useinkaan isäntävaltion kaatopaikkakapasiteetti ei ole kerralla riittävää. Ruoppauskalusto on suurta, ja vastaavasti hetkellinen vastaanottokapasiteetin tarve on suurta. Olisi ensiarvoisen tärkeää, että Suomi sallisi tällaisen jätteen tuonnin erityisesti suunnitelluille kaatopaikoille (D 5) muista Pohjoismaista.

Perusteena EU-vaatimustason ylittäviin tuontirajoituksiin on esitetty sen varmistamista, että kaatopaikkakapasiteetti riittää omassa maassa syntyvien jätteiden loppukäsittelyyn. Tuonnin rajoittaminen on kuitenkin väärä tapa varmistua tämän tavoitteen toteutumisesta. Parhaiten kuhunkin tarkoitukseen soveltuvan kaatopaikkakapasiteetin säilyminen ja kehittyminen Suomessa voidaan varmistaa takaamalla suomalaisille yrityksille riittävät liiketoimintaedellytykset toimialalla. Vain toimivilla markkinoilla jätealan yritysten kannattaa investoida riittävään käsittelykapasiteettiin.

Toisena perusteena tuontirajoituksille on esitysluonnoksessa nostettu huoltovarmuus. On totta, että erilaisissa vakavissa häiriötilanteissa kaatopaikkakapasiteetille voi tulla tarve. Kaatopaikkakapasiteetti ei Suomessa kuitenkaan merkittävässä määrin vähene ja uusia kaatopaikkoja avataan yhä. Tuoreesta selvityksestä* ilmenee, että vuonna 2023 jätteitä loppusijoitettiin mukaan kokonaisuudessaan 82 miljoonaa tonnia, josta kaivannaisjätteen jätealueille 74 miljoonaa tonnia. On vaikea kuvitella huoltovarmuuden näkökulmasta sellaista kriisiä, jossa jätetuonnit todellisuudessa uhkaisivat Suomen huoltovarmuutta, koska kaatopaikkakapasiteetti loppuisi. Esimerkiksi vaarallisia jätteitä on tilastojen mukaan tuotu Suomeen vuonna 2023 vain n. 55 tuhatta tonnia. Selvitys ei myöskään indikoi merkittävää laskua kaatopaikoille sijoitetun jätteen määrissä viime vuosina.

NG Nordic katsookin, että kaatopaikkakäsittelyn rajoittamiseksi, niin kotimaisen kuin ulkomaisen jätteen osalta, tulisi sääntelyn ensisijassa pyrkiä ohjaamaan jätteitä hyödynnettäväksi. Tässä tehokas ohjauskeino olisi jäteveron ulottaminen laajemmin kaatopaikattaviin jättejakeisiin, kuten vaarallisiin jätteisiin sekä maa- ja kiviaineksiin, jotka tällä hetkellä on rajattu veron soveltamisalan ulkopuolelle.

NG Nordicin muutosesitykset

NG Nordic esittää, että hallituksen esitysluonnoksesta poistetaan uusi kielto siirtää jätettä Suomeen, mikäli jäte loppusijoitetaan ”erityisesti suunnitellulle kaatopaikalle” (jäteasetuksen liitteen 2 loppukäsittelytoimi D 5) väliaikaisen loppukäsittelytoimen jälkeen.

Mikäli esitysluonnoksessa ehdotetut tuontirajoitukset kuitenkin saatettaisiin voimaan, tulee muutoksille varata pidempi siirtymäaika. Näin suomalaisille toiminnanharjoittajille ei aiheudu kohtuuttoman nopeita liiketoiminta- ja henkilöstövaikutuksia, mikäli nykytoimintaa joudutaan ajamaan alas. Tässä tapauksessa NG Nordic esittää, että edellä käsiteltujen kansallisten laajennusten osalta laki tulisi voimaan vasta 31.12.2028.

* Loppusijoitettava jäte tilastojen valossa. Taustaselvitys jäteveron kehittämisen näkökulmasta. Suomen ympäristökeskus, 18.3.2025

Yrityksestä

NG Nordic on johtava pohjoismainen kiertotalousratkaisujen ja ympäristöpalveluiden tarjoaja. Ratkaisemme ilmastonmuutoksen ja raaka-ainepulan merkittävimpiä haasteita.

Uudelleenkäytön, keräyksen, kierrätyksen ja saasteista puhdistamisen avulla muunnamme jätteet arvokkaiksi raaka-aineiksi ja poistamme vaarallisia aineita kierrosta. Näin mahdollistamme kiertotalouden raaka-aineiden saatavuuden ja tuemme yhteiskuntaa hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä ja suojelemme luonnon ekosysteemejä. Meillä on vahva jalansija Pohjoismaissa ja olemme olennainen osa alueen teollista infrastruktuuria. Meillä on toimintaa myös Puolassa ja UK:ssa. Käsittelemme vuosittain 4,4 miljoonaa tonnia jätettä 90 toimipaikassamme. 3 400 työntekijämme ammattitaidolla tarjoamme räätälöityjä asiakasratkaisuja läpi koko arvoketjun. Liikevaihtomme on vuositasolla 1,3 miljardia euroa.

Koivisto Janne
NG Nordic Finland Oy